

Memorie van Antwoord -/16 D

Voorgestelde behandeling

PS-vergadering : 24 juni 2015

Op 13 mei 2016 sprak u in de themabijeenkomst over initiatiefvoorstel inzake een diervriendelijke aanpak voor het tegengaan of voorkomen van overlast door ganzen in Noord-Brabant. U hebt toen vragen gesteld. In deze Memorie van Antwoord beantwoorden wij uw vragen.

Algemene vragen over het Statenvoorstel

➤ De onderbouwing van de gepresenteerde gegevens

De kwantitatieve gegevens over aantallen ganzen (zomer- en winterstanden) over de jaren heen, afschotcijfers en uitkeringen uit het Faunafonds voor door ganzen aangerichte schade, zijn samengevat in tabellen en grafieken in bijlage 5 van het initiatiefvoorstel.

Datum
31 mei 2016
Documentnummer

De zomer- en winterstanden en de afschotcijfers zijn via de ambtelijke dienst van de provincie bij de FBE opgevraagd. De Faunafondsuitkeringen zijn ook via de ambtelijke dienst van de provincie verkregen, maar zijn ook in te zien op de website van het Faunafonds.¹

De kwalitatieve stellingen zijn deels onderbouwd met wetenschappelijke onderzoeken. Ook is er veel kwalitatieve informatie verkregen uit de beantwoording van technische vragen. Deze zijn in bijlage 6 van het initiatiefvoorstel opgenomen, waaraan in de betreffende gevallen ook is gerefereerd. Op basis van de beschikbare informatie zijn deelconclusies getrokken uit de onderbouwde gegevens waaraan eerder is gerefereerd.

In bijlage 1 is een uitgebreide toelichting op de referenties in het initiatiefvoorstel en de bijlagen van het initiatiefvoorstel opgenomen.

➤ Informatie over de werking van de taskforce in Flevoland

In het initiatiefvoorstel is gerefereerd aan de visie van de Dierenbescherming op het provinciaal ganzenbeleid: 'Ganzen: Structurele, diervriendelijke oplossingen om overlast te verminderen'. Deze visie is meegestuurd met de reactie op het Advies Brabant ganzenbeleid van de FBE. De reactie en de visie staan als behandelstukken op de agenda van de themabijeenkomst op 19 februari 2016.

Paragraaf 3.1 gaat over het 'Flevolandse voorbeeld':

"In alle provincies met uitzondering van Flevoland, is de provincie en dus ook de agrariër, als deze zelf niet jaagt, afhankelijk van de inzetbaarheid van vrijwillige jagers. Dat is niet voldoende om schadebestrijding effectief te laten verlopen in provincies waar veel ganzen zitten. Het gevolg: heel veel schade, die de provincies moeten vergoeden, en ook nog eens

¹ www.bij12.nl/bij12units/faunafonds/schadecijfers

heel veel dode dieren omdat er voor de dieren geen duidelijk signaal afgegeven wordt (zie figuur 2 en 3 - voor een vergelijking tussen provincies in aantallen, afschot en schade in de zomer)."

De FBE in Flevoland verpacht alle gronden en heeft daar ook de inkomsten van ter besteding. Uit navraag bij de ambtelijke dienst van de provincie blijkt dit voor Brabant technisch niet mogelijk te zijn, onder andere omdat hier meerdere FBE's actief zijn.

Visie voor de werking van een taskforce in Noord-Brabant

Het verschil in succes van het verjagen van ganzen tussen de provincie Flevoland en Noord-Brabant, is het feit dat Flevoland beschikt over voldoende rustgebieden waar de ganzen effectief naar toe kunnen worden verjaagd. De beoogde rustgebieden in Brabant voldoen momenteel niet aan de verwachting door het ontbreken van échte rust: er wordt gejaagd en er is teveel recreatie.

Uit de 'QuickScan effectiviteit van het weren en verjagen van ganzen' blijkt dat na verjaging, ganzen net zolang doorvliegen tot ze voldoende aantrekkelijke gebieden vinden waar ze kennelijk niet verstoord worden.² Als deze gebieden ontbreken, ontstaat er een kat-en-muis-spel waarin de gans binnen korte tijd weer terugkeert naar het betreffende perceel. Tijdens en na een verjagingsactie verbruikt de gans meer energie; per saldo hebben ganzen door de verjagingsacties meer voedsel nodig. Bij terugkomst op een perceel of aankomst op een nieuw perceel zullen ganzen daarom juist meer gaan eten.

Het is essentieel voor het succes van de maatregelen dat er voldoende échte rustgebieden worden aangeboden. Daarom is het nodig dat er een zonering komt binnen de rustgebieden in Brabant met onderscheid tussen rustgebied en recreatie en dat er niet meer wordt gejaagd.³

Wanneer er een schademelding binnen komt en de verwachting is dat de schade groot is (afhankelijk van het soort gewas en de soort ganzen) dan komt de taskforce in actie, die geacht wordt om op korte termijn te reageren en in te zetten op het verjagen van de ganzen. Het is noodzakelijk dat snel wordt opgetreden zodat ganzen direct verjaagd kunnen worden. Ganzen hebben een lerend vermogen en kunnen leren waar ze welkom zijn en waar niet. Het intensief en daarmee effectief verjagen heeft alleen maar perspectief als dit planmatig, frequent en consequent gebeurt.

De frequentie van deze grote schadegevallen is te overzien. Gemiddeld zijn er iets meer dan 20 gevallen per jaar waarin aanzienlijke schade optreedt. In de periode 2011-2015 waren er 116 gevallen van schade tussen de 1.000 en 15.000 euro ten opzichte van 325 gevallen met schade tussen 0 en 1.000 euro.⁴ Alleen voor kostbare, op beperkt areaal geteelde gewassen is het kosteneffectief om planmatig te verjagen. De taskforce zal dus geen dagtaak hebben aan het bezoeken van agrariërs die schade ondervinden.

² edepot.wur.nl/189375

³ Zie hiervoor Sovon-onderzoeksrapport 'Monitoring van het gebruik van ganzenfoerageergebieden in Nederland in 2012/13': www.sovon.nl/sites/default/files/doc/Rap_2014-28_Ganzenfoerageergebieden.pdf

⁴ Zie hiervoor herziene bijlage 5 van het initiatiefvoorstel: Tabellen en grafieken

De agrariër wordt tijdens het bezoek geadviseerd over alternatieven ter voorkoming van schade. Aangezien duidelijk is welke gewassen hiervoor in aanmerking komen, kan de agrariër die deze gewassen wil verbouwen in ganzenrisicogebieden, al op voorhand de juiste informatie krijgen. De kosten voor deze alternatieven worden gedeeltelijk door de provincie vergoed op basis van cofinanciering met de eigenaar van de grond. Agrariërs die ondanks genomen maatregelen aantoonbaar schade lijden, komen nog steeds in aanmerking voor een redelijke schadevergoeding.

Wanneer er een schademelding binnen komt bij het Faunafonds dan wordt de grondeigenaar gewezen op de regeling voor de inzet van diervriendelijke preventieve inrichtingsmaatregelen. Wanneer er een ontheffingsaanvraag binnen komt bij de FBE dan wordt eveneens gewezen op de regeling. Meldingen van aanzienlijke schadebedragen (berekend boven 1000 euro) worden direct opgepakt en de taskforce brengt daarop een bezoek aan het betreffende perceel van de agrariër.

De aanvrager van schadevergoeding betaalt een behandelbedrag van 300 euro per aanvraag aan het Faunafonds voordat de aanvraag in behandeling wordt genomen. Het behandelbedrag wordt niet verrekend met een te verlenen tegemoetkoming. Evenmin vindt restitutie plaats als het verzoek wordt afgewezen. Voor geleden schade in ganzenfoerageergebieden of -rustgebieden geldt tegenwoordig vanuit het Faunafonds een uitzondering en krijgt de aanvrager het behandelbedrag wel terug.⁵ In een uitgewerkt voorstel kunnen agrariërs die meewerken aan de schadepreventieregeling het behandelbedrag wel terugkrijgen.

➤ **U noemt in uw initiatiefvoorstel artikel 65 van de Flora- en faunawet, hoe komt u erbij dat tijdens schadebestrijding gebruik moet worden gemaakt van diervriendelijke maatregelen?** In het initiatiefvoorstel noemen wij het gebruik van diervriendelijke maatregelen niet in het licht van artikel 65 van de Flora- en faunawet, dat een Ministeriële bevoegdheid betreft en overigens ook niet in het licht van artikel 67 en 68 aangaande een provinciale bevoegdheid voor het doen van een aanwijzing dan wel het verlenen van een ontheffing voor het doden van dieren. In deze kaders kan er worden overgegaan tot het doden van ganzen slechts dan wanneer er volgens de wet geen andere bevredigende oplossing bestaat. Het initiatiefvoorstel beoogt om over te gaan op diervriendelijke maatregelen om schade door ganzen tegen te gaan dan wel te voorkomen zodat er wél een bevredigende oplossing wordt geboden. Als de Flora- en faunawet het gebruik van diervriendelijke maatregelen voldoende zou borgen, zouden wij niet over zijn gegaan tot het schrijven van dit initiatiefvoorstel.

➤ **Waarom wilt u dat alleen Sovon gaat tellen? Is er geen vertrouwen in FBE?** Alterra heeft de telmethoden van de FBE's en Sovon vergeleken op nauwkeurigheid van aantalsschattingen.⁶ Daarbij komen de tellingen van Sovon beter uit de bus. De belangrijkste pluspunten van de Sovon-telling ten opzichte van de FBE-tellingen zijn o.a.:

- Het telprotocol is uitgebreider.
- De validatie van de Sovon-gegevens is uitgebreider (bevat ook de vraag aan de tellers om onwaarschijnlijke gegevens te controleren).

⁵ www.bij12.nl/bij12units/faunafonds/nieuws/invoering-behandelbedrag-faunafonds-2

⁶ 'Betrouwbaarheid van aantalsschattingen van schadeveroorzakende watervogelsoorten. Deel 2 Watervogels': edepot.wur.nl/318919

- Gepresenteerde aantalsontwikkelingen worden gebaseerd op een trendanalyse die rekening houdt met waar wel en niet geteld is (tegen een optelling van de getelde aantallen door de FBE).
- Er wordt gewerkt met een in de loop der jaren constante indeling en begrenzing van relatief kleine telgebieden (tegen aan veranderingen onderhevige begrenzingen door de FBE).
- Trends zijn gebaseerd op minimaal zes maandelijks tellingen per jaar (tegen één telling per jaar door de FBE).

Sovon publiceert jaarlijks globale tellingen van ganzen in Brabant. De gedetailleerde telgegevens kunnen tegen betaling door de provincie verkregen worden. De provincie Brabant koopt deze tellingen nu niet in, in tegenstelling tot de provincies Friesland, Groningen, Drenthe en Zeeland.

Uit de beantwoording van technische vragen (vraag 1) van onze fractie van 4 maart 2016, blijkt dat het tellen door de FBE de provincie jaarlijks een kleine 5.000 euro kost. Uit navraag blijkt een gedetailleerde telling door Sovon van ganzen in Brabant bij benadering tussen de 10.000 en 13.000 euro te kosten. Voor dat bedrag krijgt de provincie de beschikking over meer betrouwbare getallen en informatie over ganzen waarop een beter beleid is te voeren.

➤ **Verjaagt de Agrilaser niet alle dieren en vormt het geen gevaar voor de verkeersveiligheid?**

Uit correspondentie met de fabrikant van de Agrilaser, blijkt dat het gaat om een laserklasse 2M-laser, die niet schadelijk is voor mens en dier. Doordat de laser op een verhoging is geplaatst en schuin omlaag schijnt, wordt alleen het perceel beschenen en niet bijvoorbeeld aangrenzende wegen.

De Agrilaser Autonomic heeft tijdsloten waardoor de laser alleen schijnt op de tijden dat de vogels overlast veroorzaken. Dit is meestal bij zonsopgang en zonsondergang, waardoor de laser 's nachts niet schijnt.

De laser heeft geen effect op andere dieren dan vogels, ook niet op vleermuizen. Dit in tegenstelling tot andere verjaagtechnieken, bijvoorbeeld die met afschot, honden of knallen, waarbij naast ganzen ook andere dieren worden verontrust.

➤ **Hoe kan worden gestuurd op de resultaten die het initiatiefvoorstel beschrijft?**

Actief reageren op meldingen werkt dus daar moet de focus liggen. Schadegevallen met aanzienlijke schade worden opgepakt. Hierbij kan worden gedacht aan schadebedragen boven de 1000 euro. Gemiddeld treedt er zo'n 20 maal per jaar aanzienlijke schade op. Een dergelijke taak zou kunnen worden uitgevoerd door de FBE of anders de omgevingsdienst. De FBE heeft dan met name een rol als natuurbeschermer en werkt samen met natuurorganisaties en dierenwelzijnsorganisaties, volgens de nieuwe Wet natuur op basis van een gelijke inbreng in het vormen van beleid en gelijke inbreng in uitvoeren van beleid. Zo ontstaat er een samenwerkingsverband tussen de FBE en experts op het gebied van preventieve maatregelen. Als de FBE hier niet toe in staat blijkt, dan kan deze taak worden overgedragen aan de Omgevingsdiensten. Het budget van 200.000 euro dat de FBE ontvangt voor haar werkzaamheden, kan dan (gedeeltelijk) worden overgeheveld naar de betreffende

Omgevingsdienst. Desgewenst kunnen de resultaten van de maatregelen worden gemeten en kunnen er tellingen worden uitgevoerd door bijvoorbeeld Sovon.

Wanneer de maatregelen effect sorteren zal automatisch het aantal schademeldingen en het uitgekeerde schadebedrag dalen en dat kan dus een graadmeter zijn. Hoe vervolgens desgewenst wordt gestuurd op de maatregelen, is afhankelijk van de betreffende maatregel. Zo kunnen bijvoorbeeld overeenkomsten worden gesloten met terreineigenaren voor het minder aantrekkelijk maken van landschap, en kunnen experts op het gebied van diervriendelijke schadebestrijding actief worden aangetrokken om de FBE te ondersteunen bij uitwerking van het ganzenbeleid.

➤ **Wanneer zijn de resultaten, in uw beleving, behaald?**

De resultaten zijn behaald wanneer er sprake is van een diervriendelijk ganzenbeleid. Dat wil zeggen dat er in principe geen ganzen worden gedood of dat het aantal bij hoge uitzondering gedode ganzen tot een minimum beperkt blijft terwijl de landbouwschade beheersbaar is en de verkeersveiligheid is gewaarborgd.

➤ **Waarom kiest u er niet voor om grenzen en beperkingen aan (aantallen) ganzen te stellen die hier niet thuis horen?**

Preventieve maatregelen discrimineren niet. Preventieve maatregelen werken ook voor de exoten. De aanpak zoals beschreven in initiatiefvoorstel heeft grenzen aan de aantallen ganzen in Nederland tot gevolg. Bij bestrijding van exoten is er een kans dat ook andere (beschermde) soorten ganzen worden geraakt. Exoten zijn overigens niet beschermd door Nederlandse wetgeving, zo staat de Canadese gans bijvoorbeeld op de landelijke vrijstellingslijst. Een nieuw beleid van de provincie Noord-Brabant kan daar niet aan afdoen. Het is een recht om exoten te doden, maar zeker geen plicht. Belangrijk is de vraag: is er sprake van schade? We respecteren de regels voor introductie van nieuwe dieren, maar als er ecologisch geen probleem is, gaan we geen diersoorten uitroeien. Canadese ganzen en Nijlganzen zitten soms in kleine aantallen tussen de Grauwe Ganzen. Dan geldt dat algemene maatregelen ook de schade door Canadese Ganzen en Nijlganzen beperkt. Soms zitten Canadese Ganzen en Nijlganzen in kleine groepjes apart, bv in de bebouwde kom. Dan kan met nestbeheer (oliën van eieren) reductie worden bewerkstelligd.

In het algemeen geldt dat de nadelen die vaak worden genoemd bij exoten, zoals verdringing van de originele populatie, exotische ziektes etc. niet opgaan: De concurrentiekracht van Canadese Gans en Nijlgans kan niet op tegen de Grauwe Gans, dus van wegconcurreren is geen sprake. Beide soorten zitten al lang in hetzelfde gebied als de inlandse ganzen en er is dus ook geen sprake van import van nieuwe ziektes. Het bestrijden van deze soorten berust voornamelijk op de wens van biologen/ecologen om de natuurdoeltypen na te streven.

➤ **Waar zullen de ganzen naar toe gaan als de maatregelen uit het initiatiefvoorstel worden uitgevoerd? Krijgt bijvoorbeeld de provincie Limburg dan niet veel overlast (waterbedeffect)?**

Voordat de ganzen van een perceel worden verjaagd, moet er worden gezorgd voor adequate rust- en foerageergebieden. In deze foerageergebieden mogen ganzen niet verstoord worden. Oftewel, als provincie stemmen we niet in met het bejagen van ganzen in natuur- en foerageergebieden. Buiten de natuur- en foerageergebieden worden de ganzen verjaagd zodat ze leren om direct naar foerageergebieden te gaan. Op deze manier wordt het waterbedeffect in ons voordeel (en dat van

de ganzen) gebruikt. Voor jagen geldt dit waterbed-effect overigens ook. De ganzen die niet worden geraakt maar verjaagd, zoeken ook hun toevlucht naar andere gebieden. Deze gebieden liggen op bijvoorbeeld 500 m tot meestal maximaal 5-10 km afstand. Ganzen gaan dan weer op zoek naar een plaats waar voldoende rust, voedsel en overzicht op het landschap is.⁷

➤ **Hoe wordt de betrokkenheid van experts (natuurorganisaties) ingekleed?**

Wanneer expertise op het gebied van diervriendelijke maatregelen en aanpassingen van het landschap nodig is, dan raden we aan om deze kennis in te kopen. Kennis over de inzet van diervriendelijke maatregelen is volop aanwezig, dit blijkt onder andere uit de 'QuickScan effectiviteit van het weren en verjagen van ganzen'. Gedacht kan worden aan Alterra, en uiteraard heeft de provincie zelf ook de nodige kennis in huis. De begrotingspost Kennis en Onderzoek kan hier de nodige kosten dekken. De inzet van diervriendelijke maatregelen geschiedt altijd in overleg met landeigenaren.

➤ **Het initiatiefvoorstel heeft geen deugdelijke financiële onderbouwing**

Er wordt ingezet op gebiedsbeleid, niet op aantalsreductie. Per gebied moet worden gekeken naar de meest effectieve en efficiënte manieren voor schade preventie. Belangrijk is bijvoorbeeld het aanbieden van goede foerageer- en rustgebieden en geen gebruik te maken van jacht of koppelreductie.

Daarna kan er een afscheiding komen tussen de rust/broedgebieden en de agrarische percelen. Daarbij kan worden gedacht aan braam- of meidoornheggen, welke ook grote waarde hebben voor de biodiversiteit. Deze kunnen wellicht uit andere middelen worden betaald, zodat het mes snijdt aan twee kanten. Resultaat is dat de dieren met hun jongen niet lopend van de voortplantings- naar de agrarische percelen kunnen, dat daardoor de voortplanting wordt beperkt tot de verblijfsgebieden en dat het broedsucces op natuurlijke wijze wordt beperkt. Verder moet er worden gekeken naar een betere structuur van de verjagingsacties.

Al met al is het moeilijk om nu al een schatting te maken van de totale kosten, omdat dat afhankelijk is van de uitwerking van gebiedsgerichte aanpak. Tegelijkertijd is het ook niet duidelijk wat het pakket aan maatregelen van aantalsreductie zal gaan kosten, omdat noch de aantallen te doden ganzen noch de kosten per gans op termijn ingeschat kunnen worden. We kennen alleen de bedragen die op dit moment worden gerekend.

Naar verwachting zal een belangrijk deel van de voorgestelde maatregelen uit landschapsinrichtingen bestaan, waardoor het voor de hand ligt de financiering hiervan in de programma's **Ruimte en Natuur, water en milieu te zoeken**. Ter indicatie staan hieronder een aantal van de begrotingsposten waar specifiek aan gedacht kan worden voor financiering van het initiatiefvoorstel. In 2015 was op posten een onderbesteding, wat aangeeft dat er in principe middelen beschikbaar zijn.

⁷ Zie hiervoor Sovon-onderzoeksrapport 'Monitoring van het gebruik van ganzenfoerageergebieden in Nederland in 2012/13': www.sovon.nl/sites/default/files/doc/Rap_2014-28_Ganzenfoerageergebieden.pdf

- Een onderbesteding van schade-uitkeringen Faunafonds van 360.000 euro (waar 800.000 euro was begroot).⁸
- Voor het product Kleine landschapselementen was een onderbesteding van 137.000 euro.⁹
- Op het Werkbudget uitvoering nota "uitnodigend groen" was een onderbesteding van 273.000 euro.¹⁰
- Voor PAS en Natura 2000 projecten, waar binnen rekening gehouden kan worden met het weren of uitnodigen van ganzen, was een onderbesteding van bijna 900.000 euro.¹¹

Bij de begrotingswijzigingen in het kader van de Burap 2016 zou dekking voor dit initiatiefvoorstel gevonden kunnen worden binnen deze en/of andere aangewezen begrotingsposten.

Het uitgangspunt is echter om zo veel mogelijk kostenneutraal te werken. Als er een onderbesteding is in het Faunafonds, kan er op de storting in het Faunafonds gekort worden. De doelstelling van dit initiatiefvoorstel is tenslotte ook dat er minder landbouwschade wordt geleden en er dus minder uit het Faunafonds uitgekeerd hoeft te worden. Een voorschot van 70.000 euro per jaar zou kunnen worden opgenomen en worden gestort in een fonds waaruit de voorgestelde maatregelen worden betaald. Dat zal tot het einde van de huidige bestuursperiode komen op een totaal van 210.000 euro uit het Faunafonds. Een korting op het Faunafonds kan de dekking vormen voor de voorgestelde maatregelen uit het initiatiefvoorstel. Zo zijn er nog andere begrotingsposten waar in 2015 een onderbesteding heeft plaatsgevonden. Dit heeft tot gevolg gehad dat in het programma Ruimte bijna 2 miljoen euro onderschrijding¹² was en in het programma Natuur, water en milieu een onderschrijding van 23 miljoen euro¹³.

Tenslotte is het belangrijk te beseffen dat landschapsinrichtingen van duurzame aard zijn. Het vergt een relatief hoge maar eenmalige investering die op de lange termijn vergeleken zou moeten worden met de jaarlijkse kosten van bijvoorbeeld afschot en hoge schadefonds uitkeringen.

➤ **Hoe wordt de tegemoetkomingsregeling voor de inzet van diervriendelijke preventieve maatregelen ingekleed?**

Wij zijn voornemens een voorschot te nemen op het bedrag dat wordt bespaard wanneer er minder schade wordt uitgekeerd uit het Faunafonds. Als achteraf blijkt dat de schades meevallen, kunnen we er op aandringen om onze bijdrage aan het Faunafonds (logischerwijs) te verlagen.

Agrariërs worden er door het Faunafonds, de FBE en de taskforce op gewezen dat ze diervriendelijke maatregelen kunnen nemen. Dat kan op basis van cofinanciering met de eigenaar van de grond.

De tegemoetkomingsregeling treft deels inrichtingsmaatregelen: aanbod van goede rust- en foerageergebieden met bijvoorbeeld inzaaien van witte klaver en aanpassen van het peilbeheer. Mogelijk zijn hier ook kosten voor terrein beherende organisaties (TBO's) aan verbonden.

⁸ Jaarstukken 2015, bijlage 6, p. 14

⁹ Jaarstukken 2015, bijlage 6, p. 15

¹⁰ Jaarstukken 2015, bijlage 6, p. 15

¹¹ Jaarstukken 2015, bijlage 6, p. 15

¹² Jaarstukken 2015, bijlage 1, p. 28

¹³ Jaarstukken 2015, bijlage 1, p. 48

Het is belangrijk om te voorkomen dat jongen geboren worden op een bepaalde (ongewenste) plek, daarom is afscheiding van nestelmogelijkheid van landbouwgebieden cruciaal. Sovon kan hierin middels onderzoek knelpunten benoemen. Als er vervolgens voor wordt gezorgd dat er geen mogelijkheid is om met de jongen van de broedgebieden naar de agrarische percelen te lopen, wordt het totale voortplantingssucces beperkt tot de draagkracht van de broedgebieden.

Voor de scheiding tussen verblijfsgebieden en agrarische percelen door heggen en rasters zijn eenmalige inrichtingskosten nodig; mogelijk kan dit worden gefinancierd uit budget voor agrarisch natuurbeheer of de onderbesteding van de begrotingspost kleine landschapselementen. Ook blijkt uit de 'QuickScan effectiviteit van het weren en verjagen van ganzen' dat de inzet van vossen effectiever is dan het rapen van eieren of het onklaar maken van nesten.

Gecoördineerde diervriendelijke verjagingsacties op percelen waar ganzen niet welkom zijn, zijn noodzakelijk. Direct ingrijpen verhoogt de effectiviteit van de maatregelen. Inzet van honden, Agrilaser, linten etc. Schadevergoeding wordt uitgekeerd als er toch schade optreedt, maar dan wordt het bedrag van de vergoeding gekoppeld aan zinvolle (effectieve en efficiënte) preventieve maatregelen. Kwetsbaar en kostbaar gewas kan permanent worden beveiligd in de gevoelige periode, bijvoorbeeld met inzet van de Agrilaser.

➤ Financiële dekking voor de taskforce

Ook hier wordt zoveel mogelijk kostenneutraal gewerkt. De FBE ontvangt jaarlijks een bedrag van 200.000 euro aan subsidie van de provincie. Wanneer er van dat bedrag jaarlijks 100.000 euro in mindering wordt gebracht, kan dat worden besteed aan het geven van een opdracht aan de Omgevingsdienst voor de totstandkoming van een taskforce. Ook in andere begrotingsposten waar een onderbesteding is, kan waar nodig budget worden gezocht voor de taskforce.

De financiële dekking voor een taskforce moet mede worden gezien in relatie tot de kosten voor schadevergoeding vanuit het Faunafonds. Als wordt overgegaan tot de maatregelen in het initiatiefvoorstel, zal de provinciale bijdrage aan het Faunafonds kleiner worden. De middelen die hierdoor vrijkomen kunnen (deels) worden gebruikt voor de taskforce. Ook kan er ruimte worden gezocht in het huidige budget voor de FBE.

➤ Hanteren van een maximaal schadeplafond

In de periode van de laatste vijf jaar is 116 keer een schadebedrag groter dan 1.000 euro uitgekeerd. Dat betreft 26 procent van het totale aantal uitkeringen, maar qua uitgekeerde bedragen betreft het 78 procent.¹⁴ Dit geeft aan dat het in het kader van preventie van schade effectief zou zijn om vooral op de grootste schades te richten.

Het voorstel is om deze grootste schades (boven de 1.000 euro) het eerste aan te pakken met een taskforce en preventieve maatregelen. Die schade zal daar dan afnemen. Indien ook het schadebedrag omlaag gaat, is er geen directe noodzaak voor een schadeplafond.

¹⁴ Zie hiervoor de beantwoording van de technische vragen (vraag 19) van 4 maart 2016 in bijlage 6 van het initiatiefvoorstel.

➤ **Waarom is niet gekozen voor ambtelijke ondersteuning?**

Ambtelijke ondersteuning is gevraagd en gegeven in de vorm van het stellen van technische vragen aan provinciale ambtenaren en onze verwerking van de beantwoording daarvan in het initiatiefvoorstel. Alle (technische) vragen en antwoorden zijn terug te vinden in bijlage 6 van het initiatiefvoorstel.

In het uiteindelijke ontwerpbesluit kiezen we nu voor een beleidsmatig besluit op hoofdlijnen, een gebiedsaanpak met schadepreventie en inzet van structurele diervriendelijke methoden ter voorkoming en bestrijding van schade door ganzen plus een jaarlijkse evaluatie.

Daar waar nadere uitwerking nodig is, zullen we met een voorstel komen voor een uitvoeringsregeling waarin de benodigde onderdelen verder worden uitgewerkt. De uitvoeringsregeling koppelen we terug aan Provinciale Staten. Hiervoor zullen we de nodige kennis en expertise en ambtelijke ondersteuning inzetten.

Onder de uitvoeringsregeling vallen in ieder geval de onderdelen:

- tellingen van aantal ganzen;
- een stop op jacht op ganzen in natuur- en ganzenrustgebieden;
- het gebruik van expertise bij de ontwikkeling en uitvoering van het beleid;
- het bepalen van effectiviteit van het beleid;
- de inzet van de taskforce;
- de wijze van gebruik van preventieve maatregelen,
- de financiële aspecten van het beleid of onderdelen daar van.

Bijlagen

- Bijlage 1 – Toelichting op de onderbouwing van de gepresenteerde gegevens
- Herziene bijlage 5 van het initiatiefvoorstel – Tabellen en grafieken
- Herziene bijlage 6 van het initiatiefvoorstel – Overzicht gestelde schriftelijke en technische vragen met betrekking tot het ganzenbeleid

Statenfractie Partij voor de Dieren

Namens deze,

dhr. M.C. van der Wel

mw. M.J.G.P. Surminski

Bijlage 1 - Toelichting op de onderbouwing van de gepresenteerde gegevens

Initiatiefvoorstel

➤ Introductie van nieuwe zomersoorten als gevolg van afschot

(Voetnoot 1)

In paragraaf 5, 'Brabant en ganzen', wordt gesteld dat hier in de zomer ook niet-broedende Kolganzen zijn. "Dat zijn vaak dieren die niet goed kunnen vliegen omdat ze niet-dodelijk zijn aangeschoten." De onderbouwing hiervan is geleverd met het Sovon-onderzoeksrapport 'Risicoanalyse van geïntroduceerde ganzensoorten in Nederland'.¹⁵ In dat rapport staat, op pagina 6, onder het kopje 'Preventie', dat "aangeschoten vogels overleven en in de zomer tot broeden komen".

Deelconclusie: *Beoogd afschot van ganzen zorgt ook voor de introductie van nieuwe soorten zomerganzen. Ganzen die schade kunnen veroorzaken en zonder afschot niet of in mindere mate in Brabant aanwezig zouden zijn.*

➤ Schade door ganzen

(Voetnoten 2, 3, 4, 5 & 6)

In paragraaf 5, onder het kopje 'Schade door ganzen', is gesteld dat "de schade veroorzaakt door ganzen in Noord-Brabant over de periode van 2003 tot 2015 gemiddeld 140 duizend euro per jaar bedraagt, met veel fikse uitschieters in de jaarlijkse bedragen (variërend van 67 duizend tot 242 duizend euro per jaar)" (voetnoot 2). Deze bedragen zijn door het Faunafonds via een ambtenaar, per e-mail op 11 december 2015, aan ons kenbaar gemaakt. De aangeleverde bedragen zijn één-op-één overgenomen in de laatste twee kolommen van de tabel op pagina 1 van bijlage 5 van het initiatiefvoorstel.

Op haar website geeft de FBE tabellen weer (tabel 3.2.2 en 3.2.3) met geheel andere schadebedragen, terwijl de bron van deze bedragen ook het Faunafonds betreft (voetnoot 3). Wij hebben geen verklaring voor de verschillen in de cijfers.

De afschotcijfers over de jaren (voetnoot 4) zijn ook met de hierboven genoemde e-mail aangeleverd en zijn via de ODBN uit de jaarverslagen van de FBE gehaald.

Deelconclusie: *De aanname dat voor het voorkomen of beperken van landbouwschade het reduceren van aantallen ganzen door grootschalig doden noodzakelijk is, wordt niet door de schade- en afschotcijfers ondersteund.*

Verder wordt in paragraaf 5 gesteld dat van overjarig gras bekend is dat winterbegrazing door ganzen leidt tot betere groei in het voorjaar (voetnoot 5) en dat voor wintergraan geldt dat door winterbegrazing het graan in het voorjaar beter uitstoelt en meer halmen en aren vormt (voetnoot 6). Dit blijkt uit de onderzoeksrapporten 'Wilde ganzen en cultuurgrasland in Nederland' en 'Ganzenschade in de akkerbouw. Onderzoek naar de factoren die een rol spelen bij het ontstaan van ganzenschade in de akkerbouw'.

¹⁵

www.sovon.nl/sites/default/files/doc/Risicoanalyse%20van%20geintroduceerde%20ganzensoorten%20in%20Nederland_rap2010_06_0.pdf

Deelconclusie: *Het blijkt dat begrazing door ganzen in bepaalde gevallen juist positieve effecten voor de gewassenteelt kan opleveren, in plaats van schade.*

➤ Kosten van ganzenbestrijding
(Voetnoten 7 & 8)

In deze paragraaf wordt gesteld dat het doden van ganzen, middels afschot en vergassing, ongeveer vijf euro per gans kost (voetnoot 7). Dit is door het college aangegeven in antwoord op technische vragen (vraag 4) van onze fractie, van 30 oktober 2015, waarin een antwoord van de staatssecretaris van EZ, Sharon A.M. Dijksma, op 18 juni 2013 is geciteerd: "Het vangen van de ganzen en het toepassen van het CO2 gas komt op ongeveer 5 euro per gans. Dit is in overeenstemming met de prijs van afschot."

Deelconclusie: *De kosten van het afschot van ganzen komen voor het laatste decennium neer op gemiddeld 33.450 euro per jaar, aangezien er een gemiddeld jaarlijks afschotcijfer van 6.690 is.*

Ook wordt in deze paragraaf gesteld dat jaarlijks meer dan de helft van de populatie moet worden gedood om een bepaalde lage stand te behouden. Bij lage doelstanden moet er dus buitensporig veel geschoten worden. Bovendien zou dit jaar in jaar uit moeten gebeuren, omdat de stand toeneemt zodra het afschot gestaakt wordt (voetnoot 8). Dit wordt onderbouwd met Sovon-onderzoeksrapport 'Overzomerende ganzen in Nederland: grenzen aan de groei?'.¹⁶ Op pagina 103 is te lezen:

"Grote populaties die zich in de evenwichtssituatie bevinden, d.w.z. niet langer groeien worden door afschot teruggeworpen op het stijgende deel van de sigmoïdale (S-vormige) groeicurve. Daardoor neemt de per-capitata productie toe, terwijl de absolute productie niet afneemt. Hierdoor wordt een situatie gecreëerd waarbij ondanks het schieten van aanzienlijke aantallen vogels de populatie niet merkbaar afneemt omdat de verliezen de gehele tijd worden aangevuld door verhoogde reproductie en opvulling van de "gaten" uit het contingent niet-broedvogels. Hierdoor is vaak een enorme "oogst" nodig om daadwerkelijk een reductie in aantallen te bereiken. Bovendien moet het schieten jaar in jaar uit worden volgehouden."

Deelconclusie: *In het geval van lage doelstanden is afschot een heel arbeidsintensieve en kostbare methode die bovendien niet duurzaam is, maar structureel elk jaar toegepast zou moeten worden.*

➤ Dierenleed
(Voetnoten 9, 10, 11, 12 & 14)

In paragraaf 6 wordt het dierenwelzijnsaspect van afschot toegelicht. Zo wordt gesteld dat 36 procent van de ganzen met hagel in het lijf leeft (voetnoot 9). Er wordt gerefereerd naar een

¹⁶ www.sovon.nl/nl/content/overzomerende-ganzen-nederland-grenzen-aan-de-groei

nieuwsbericht op Nu.nl.¹⁷ Uit Deens onderzoek door Noer en Madsen blijkt dit daadwerkelijk het geval te zijn.¹⁸ Ook geeft de Limburgse afdeling van de Dierenbescherming aan dat tussen de 25 en 40 procent van de ganzen met een pijnlijke dosis hagel in het lijf leeft.¹⁹

Ook wordt gesteld dat het vangen en vergassen van ganzen door de provincie als minder dierenvriendelijk wordt gezien dan afschot (voetnoot 10). Dit blijkt uit de beantwoording van technische vragen van 30 oktober 2015 van onze fractie aan het college. Zie hiervoor bijlage 6 van het initiatiefvoorstel. Uit beelden van de minidocumentaire 'Ganzen ruimen voor de grote vakantie doe je zo' (voetnoot 11) blijkt dat de ganzen hardhandig naar de gaskamer worden geleid en dat de ganzen veel stress ervaren.²⁰

Tenslotte wordt aangegeven dat er in de samenleving weerstand is tegen het doden van ganzen (voetnoot 12). Onlangs bleek dit ook het geval in Bergen op Zoom, waar de gemeente na acties van bewoners afzag van het doden van ganzen.²¹

Deelconclusie: *Het bestrijden van ganzen – middels afschot of vergassing – gaat gepaard met dierenleed en daar bestaat in de samenleving weerstand tegen.*

In de laatste alinea van deze paragraaf wordt gesteld dat jacht in natuurgebieden er voor zorgt dat ganzen de rustgebieden gaan mijden en zich verspreiden over agrarisch gebied, waardoor de schade juist toeneemt (voetnoot 14). Dit is onderbouwd met het Sovon-onderzoeksrapport 'Naar een effectief en internationaal verantwoord beheer van de in Nederland overwinterende populatie Kolganzen'.²² Op pagina 99 van dat rapport is te lezen:

"Onderzoek in Canada liet zien dat Sneeuwganzen na een moedwillige verstoring langer vliegen dan na een willekeurige verstoring (Bélanger & Bédard 1990). Omdat vliegen ten koste gaat van rusten en (veel) meer energie kost dan rusten, moet volgens onze berekening een moedwillig verstoorde gans ongeveer 6% extra foerageren om deze energetische kosten te dekken. Verstoring kan dus leiden tot meer schade."

Deelconclusie: *Jacht kan leiden tot méér schade, dankzij het extra energieverbruik dat gepaard gaat met verjaging.*

➤ Vliegverkeer
(Voetnoot 1)

Er wordt gesteld dat het belangrijk is om geen aantrekkelijke gras- en waterpartijen aan te leggen in de buurt van vliegvelden. Dit is onderbouwd met een pagina op de website van de FBE waarop het gevaar van ganzen voor vliegverkeer en de verantwoordelijkheden hieromtrent worden

¹⁷ www.nu.nl/salland/4133881/partij-dieren-wil-af-van-afschotbeleid-ganzen-in-overijssel.html

¹⁸ 'Shotgun pellet loads and infliction rates in pink-footed geese *Anser brachyrhynchus*': www.researchgate.net/publication/292876545_Shotgun_pellet_loads_and_infliction_rates_in_pink-footed_geese_Anser_brachyrhynchus

¹⁹ limburg.dierenbescherming.nl/nieuws/bericht/23916

²⁰ decorrespondent.nl/2813/Mini-docu-Ganzen-ruimen-voor-de-grote-vakantie-doe-je-zo/158613818-a31d118f

²¹

www.omroepbrabant.nl/?news/249352862/Ganzen+uit+Bergen+op+Zoom+gered+van+de+poelier+Erg+blij+dat+ze+niet+dood+hoeven.aspx

²² www.sovon.nl/sites/default/files/doc/Rap_2014-56_Kolganzen_beheer.pdf

weergegeven.²³ Wat ons betreft geldt ook hier: voorkomen is beter dan verjagen. Daarom pleiten we ganzenwerende landschapsinrichtingen rond vliegvelden.

Verder is het een belangrijk gegeven dat ganzen de lokale situatie en gevaren zoals (vlieg)verkeer leren inschatten. Ervaren ganzen leren dat ook aan hun jongen. Het veiligheidsaspect is allereerst in het belang van de gans zelf, die is immers zeker het slachtoffer. Verjagingsacties kunnen leiden tot ongecoördineerde vluchtreacties, met alle gevaren van dien. Het doden van ervaren dieren betekent dat er zich andere dieren op die plaats vestigen die opnieuw met de lokale situatie moeten leren omgaan.

➤ Afschot in rustgebieden maakt verjaging van landbouwpercelen problematisch
(Voetnoot 2)

Er wordt gesteld dat, terwijl het belangrijk is dat er goede rustgebieden worden gerealiseerd, zodat ganzen een plek hebben waar ze duidelijk welkom zijn, hier in Brabant geen sprake van is, doordat er afschot in de rustgebieden plaatsvindt. Dit wordt onderbouwd met het Sovon-onderzoeksrapport 'Monitoring van het gebruik van ganzenfoerageergebieden in Nederland in 2012/13'.²⁴

Deelconclusie: *Jacht kan voor méér landbouwschade zorgen.*

➤ FBE-tellingen vs. Sovon-tellingen
(Voetnoot 4)

Gesteld wordt dat uit onderzoek van Alterra blijkt dat de telmethode van Sovon op belangrijke punten nauwkeuriger is dan die van de FBE. Uit het onderzoeksrapport 'Betrouwbaarheid van aantalsschattingen van schadeveroorzakende watervogelsoorten'.²⁵

Op pagina 34 en 35 worden de verschillen genoemd, die grotendeels aangeven dat de Sovon-tellingen nauwkeuriger zijn. Zie voor een samenvatting hiervan de memorie van antwoord.

Deelconclusie: *Tellingen door Sovon zijn nauwkeuriger dan FBE-tellingen.*

Bijlage 2

➤ Effect van exoten op natuur
(Voetnoot 2)

Gesteld wordt dat over het algemeen geen sprake is van verdringen van andere ganssoorten door exoten, maar dat de aanwezigheid van exoten juist een verrijking voor de biodiversiteit is. Dit is mondeling toegelicht door vogelexpert Ray Teixeira, die o.a. heeft meegeschreven aan de 'Atlas van de West-Brabantse broedvogels'.²⁶

²³

www.faanabeheereenheid.nl/noordbrabant/jacht%20beheer%20en%20schadebestrijding/Diersoorten/Vogels/Watervogels/Gans/Grauwe%20gans.doc

²⁴ www.sovon.nl/sites/default/files/doc/Rap_2014-28_Ganzenfoerageergebieden.pdf

²⁵ <http://edepot.wur.nl/318919>

²⁶ www.vogeldagboek.nl/html/Recensies/Vogels/Atlas_Westbrabantse_broedvogels.html

Deelconclusie: *De effecten van exoten zijn over het algemeen niet negatief.*

➤ Geïsoleerd beleid

(Voetnoot 3)

Er wordt gesteld dat een, alleen op provinciale schaal ontwikkeld beleid, niet leidt tot een verlaging van de totale schadebedragen in de landbouw. Dit blijkt uit hoofdstuk 11 van het onderzoeksrapport van o.a. Sovon, 'Naar een effectief en internationaal verantwoord beheer van de in Nederland overwinterende populatie Kolganzen'.²⁷

Deelconclusie: *Er is een breed beleid nodig als men wil komen tot een verlaging van de totale schadebedragen in de landbouw.*

²⁷ www.bij12.nl/assets/caps_rapport_2014-02_kolganzen_beheer.pdf

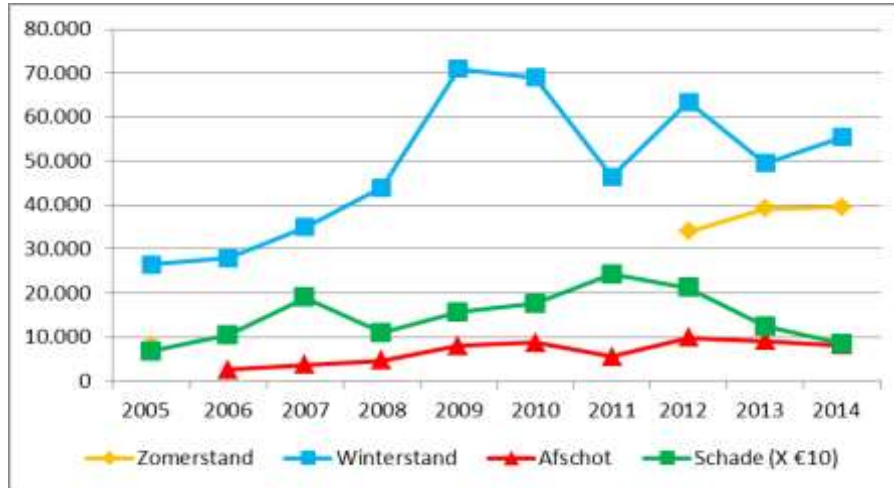
Herziene bijlage 5: Tabellen en grafieken

Hieronder cijfers betreffende de zomerstanden en winterstanden van ganzen in Brabant, het afschot van ganzen in Brabant en de door het Faunafonds uitgekeerde schadebedragen voor door ganzen in Brabant aangerichte schade. Deze cijfers zijn middels beantwoording van technische vragen door de provincie verstrekt.²⁸ Helaas blijken de zomerstanden van 2006 tot 2012 niet beschikbaar te zijn. Navraag wees uit dat ook Sovon niet over zomerstanden van ganzen in Brabant beschikt.

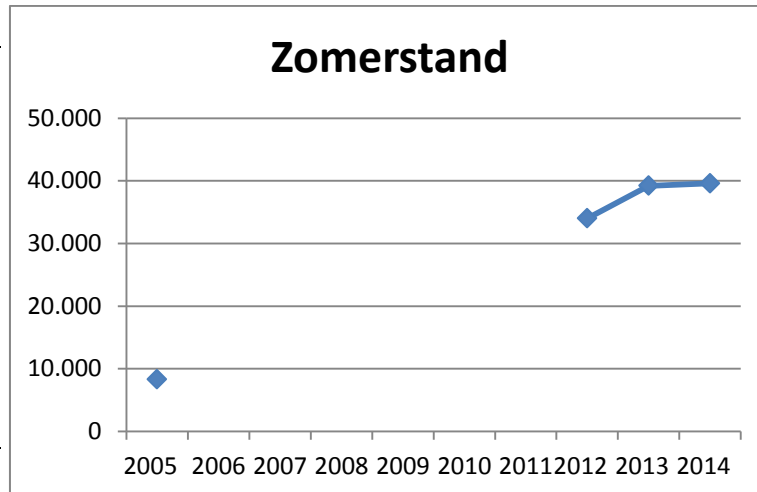
Periode	Zomerstand ²⁹	Winterstand	Afschot	Afschot/J	Schade	Schade/J
02/03 2003					130.667	€ 130.667
03/04 2004					77.044 29.924	€ 106.968
04/05 2005	8.278				49.186 18.096	€ 67.282
05/06 2006		26.500	1.806 791	2.597	74.146 30.493	€ 104.639
06/07 2007		28.000	2.230 1.383	3.613	53.579 135.875	€ 189.454
07/08 2008		35.000	3.141 1.551	4.692	88.670 21.162	€ 109.832
08/09 2009		44.000	6.149 1.869	8.018	56.339 99.465	€ 155.804
09/10 2010		71.000	5.878 2.899	8.777	106.615 69.723	€ 176.338
10/11 2011		69.000	3.876 1.668	5.544	93.461 148.883	€ 242.344
11/12 2012	34.000	46.500	5.835 3.974	9.809	130.697 80.743	€ 211.440
12/13 2013	39.200 / 50.239	63.500	4.750 4.320	9.070	93.955 29.826	€ 123.781
13/14 2014	39.586 / 40.570	49.500	3.940 4.147	8.087	38.367 46.268	€ 84.635
14/15 2015	49.602	55.500			36.784	
Gem/J	37.595 / 43.603	48.850		6.690		€ 141.932

²⁸ Deels zijn deze cijfers terug te vinden in de directe beantwoording van de technische vragen (zie bijlage 6), maar het grootste deel van de cijfers zijn op 11 december 2015 per e-mail – in de vorm van een Excel-bestand – door een ambtenaar aan ons gestuurd.

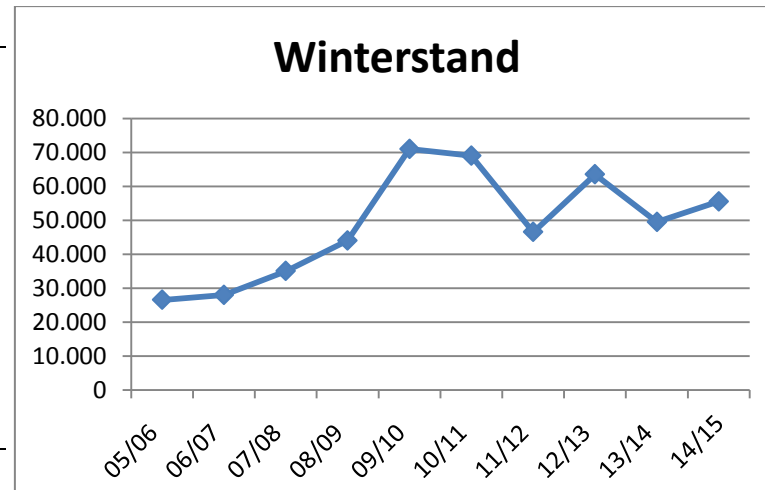
²⁹ In het rood de FBE-opgaven van de zomertellingen van maart 2016. Zoals te zien wijken deze af van de eerdere FBE-opgaven.

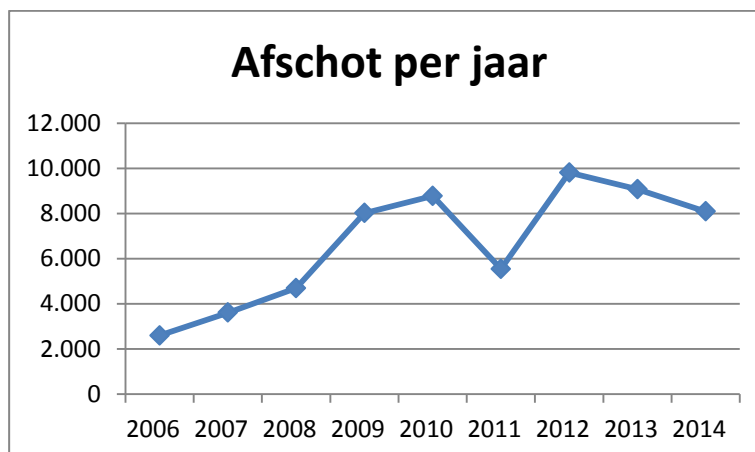
Jaar	Zomerstand
2005	8.278
2006	
2007	
2008	
2009	
2010	
2011	
2012	34.000
2013	39.200
2014	39.586
Gem/Jaar	37.595

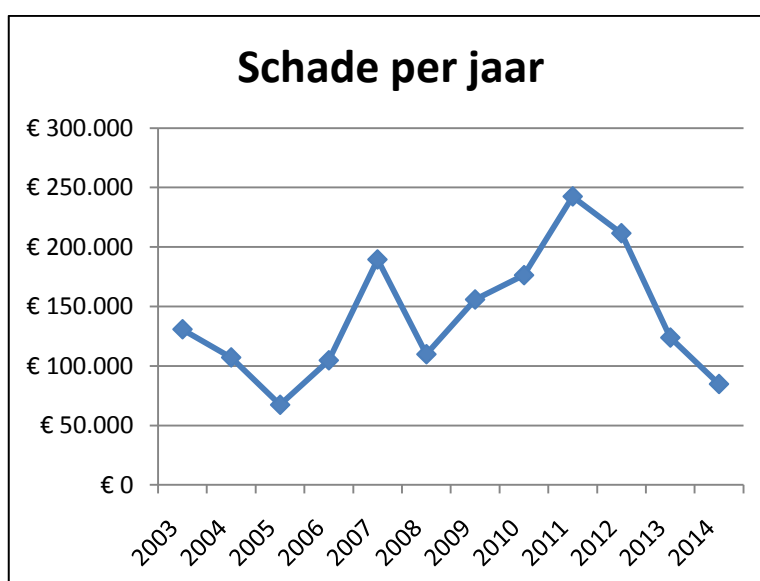
Winter	Winterstand
05/06	26.500
06/07	28.000
07/08	35.000
08/09	44.000
09/10	71.000
10/11	69.000
11/12	46.500
12/13	63.500
13/14	49.500
14/15	55.500
Gem/Jaar	48.850

Jaar	Afschot p/J
2006	2.597
2007	3.613
2008	4.692
2009	8.018
2010	8.777
2011	5.544
2012	9.809
2013	9.070
2014	8.087
Gem/Jaar	6.690

Jaar	Schade p/J
2003	130.667
2004	106.968
2005	67.282
2006	104.639
2007	189.454
2008	109.832
2009	155.804
2010	176.338
2011	242.344
2012	211.440
2013	123.781
2014	84.635
Gem/Jaar	141.932

Als verklaring voor de grote verschillen tussen de schadeuitkeringen voor gewasschade door de jaren heen, geeft het Faunafonds aan dat vele factoren van invloed zijn:

- o.a. de bereidwilligheid van agrariërs om de schade te melden (denk aan het invoeren van het behandelbedrag extra belemmering)
- weersinvloeden in de winter maar ook het voorjaar is belangrijk (herstelperiode)
- prijzen die betaald worden voor de gewassen/producten
- de druk van de schade veroorzakende diersoorten het ene jaar zijn er nu eenmaal meer overwinterende diersoorten dan het andere jaar.

De range van schadeuitkeringen uit het schadefonds m.b.t. ganzen ziet er voor de periode 2011-2015 als volgt uit:

Range schade uitkering	Aantal uitkeringen	Gemiddeld bedrag	Som totaal uitkering
0 – 100 euro	63	53	3.313
100 – 1000 euro	262	366	95.872
1000 – 5000 euro	99	2.009	198.875
5000 – 10.000 euro	12	7.078	84.940
10.000 – 15.000 euro	5	12.040	60.198

Herziene bijlage 6: Overzicht reeds gestelde schriftelijke en technische vragen met betrekking tot het ganzenbeleid

04-11-2013

Schriftelijke vragen over de jacht op de vos en het instellen van vosvriendelijke gebieden om schade door ganzen te beperken.³⁰

Belangrijke vragen en antwoorden:

1. Deelt u de mening van de staatssecretaris van economische zaken dat "natuurlijk je de vos als dat kan, moet inzetten om zijn natuurlijke prooi, zoals de gans, te bestrijden." Zo nee, waarom niet?

Antwoord:

Ja.

14-11-2014

Technische vragen over de stand van zaken van het Ganzenakkoord en het ganzenbeleid in Noord-Brabant.³¹

30-10-2015

Technische vragen over gebruik van CO2 bij ganzen en vangkooien bij wilde zwijnen.³²

Belangrijke vragen en antwoorden:

2. In mei 2015 heeft uw college toegezegd dat er in 2015 in de provincie Noord-Brabant geen gebruik zal worden gemaakt van CO2 als dodingsmiddel voor ganzen. Wat is de stand van zaken van het gebruik van CO2 als dodingsmiddel voor 2016?

Antwoord:

Het gebruik van CO2 om ganzen te doden kan een belangrijke bijdrage leveren aan het terugdringen van de populatie ganzen. Het gebruik van CO2 als bedwelmingsmiddel voor grote groepen ganzen is door de Raad voor Dieraangelegenheden in hun richtsnoer als minst dieronvriendelijk aangemerkt. Ook een onderzoek van de Universiteit Wageningen heeft dit aangetoond. Het doden van in het wild gevangen ganzen met CO2 is echter één van de vele mogelijkheden die in het kader van het nog nieuw vast te stellen provinciaal ganzenbeleid genomen kunnen worden. Op regionaal niveau moet nog worden bepaald welke maatregelen daadwerkelijk worden ingezet en op welke schaal. De Faunabeheereenheid heeft hierin een rol via de uitwerking van het Faunabeheerplan. Pas hierna is een eventuele ontheffing voor het gebruik van CO2 aan de orde.

4. Wat zijn de kosten van een sessie van het wegvangen en vergassen van ganzen?

Antwoord:

Een vergelijkbare vraag is door de staatssecretaris van EZ, Sharon A.M. Dijkma, op 18 juni 2013 beantwoord. Dit naar aanleiding van Kamervragen van de PvdD met betrekking tot het besluit om Duke faunabeheer vrijstelling te verlenen van het verbod op het gebruik van CO2 voor het vergassen van ganzen

³⁰ <https://noordbrabant.partijvoordedieren.nl/vragen/vragen-over-de-jacht-op-de-vos-en-het-instellen-van-vosvriendelijke-gebieden-om-schade-door-ganzen-te-beperken>

³¹ <https://noordbrabant.partijvoordedieren.nl/vragen/technische-vragen-over-de-stand-van-zaken-van-het-ganzenakkoord-en-het-ganzenbeleid-in-noord-brabant>

³² <https://noordbrabant.partijvoordedieren.nl/vragen/technische-vragen-over-gebruik-van-co2-bij-ganzen-en-vangkooien-bij-wilde-zwijnen>

rondom Schiphol. Het antwoord luidde als volgt: “Het vangen van de ganzen en het toepassen van het CO2 gas komt op ongeveer 5 euro per gans. Dit is in overeenstemming met de prijs van afschot.”

23-02-2016

Technische vragen PvdD betreffende het Advies Brabants Ganzenbeleid van de FBE [Vraag en antwoord](#) volgt hier onder:

1. Op pagina 2 van het advies staat dat het bestuur heeft bepaald dat er 7500 paar grauwe ganzen in Brabant mogen zijn: Over welk bestuur heeft men het hier (GS, FBE)?

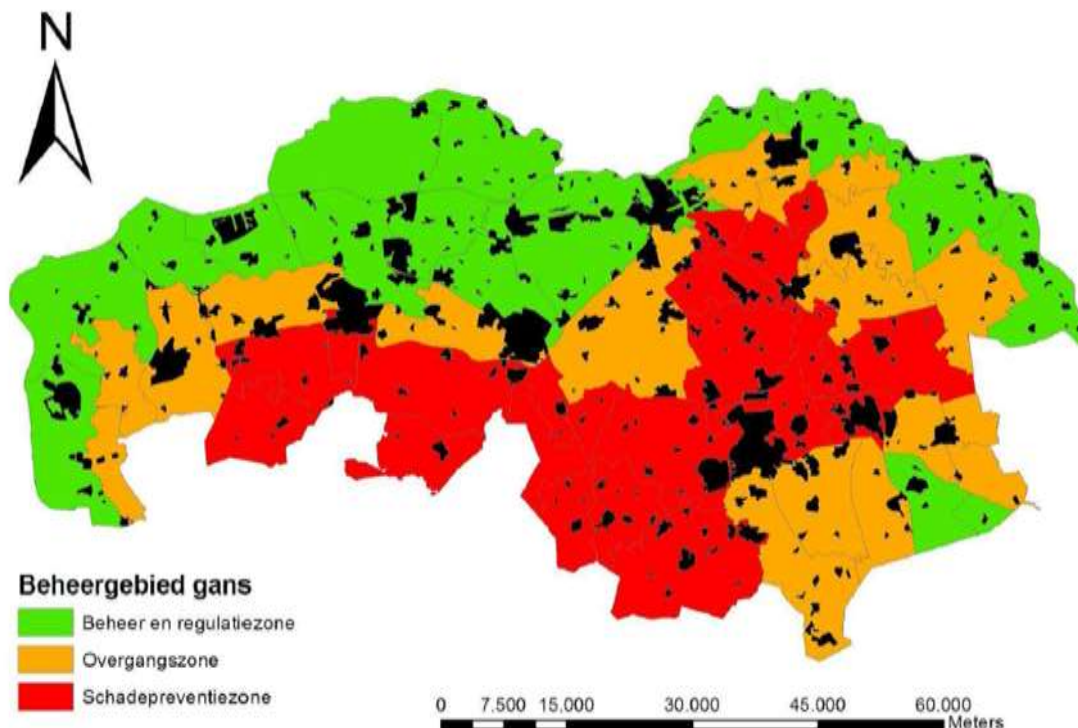
Antwoord: Het bestuur van de FBE.

2. Op grond van welke criteria heeft dit bestuur de doelstand bepaald?

Antwoord: De FBE is uitgegaan van het Landelijke Ganzenakkoord. Hierin was afgesproken om de populatie Grauwe ganzen terug te brengen tot het niveau 2005. In Noord-Brabant verbleven toen ca. 4.500 grauwe ganzen in het rivierengebied. Op basis van expert judgement is ten tijde van het landelijk ganzenakkoord (2012-2013) door het bestuur van de FBE vastgesteld dat “een populatie van 7.500 dieren aanvaardbaar is mits goed verspreid zonder dat noemenswaardige schade te verwachten is.”

3. Welke zijn de "aangewezen nulschade gebieden"? aangewezen door wie?

Antwoord: Het huidige Faunabeheerplan kent een zonering in 3 zones: schadepreventiezone, overgangszone en beheer- en regulatiezone (zie onderstaande afbeelding; bijlage 6 uit het Faunabeheerplan). De schadepreventiezone is het feitelijk door de FBE aangewezen nulschadegebied.

4. Pagina 3 van het advies: Deelnemende partijen krijgen betaald voor de telling van zomerganzen. Welke partijen krijgen betaald en hoeveel krijgen zij betaald?

Antwoord: De jaarlijkse (landelijke) zomertelling op de 3de zaterdag van juli wordt gecoördineerd door de wildbeheereenheden (WBE's). Dit zijn samenwerkingsverbanden van jachtaktehouders. Deze jachtaktehouders tellen samen met grondgebruikers en terreinbeheerders en andere belangstellenden (IVN, SOVON etc.). Per telgebied van 3000 tot 5000 ha kunnen de WBE's aanspraak maken op een vergoeding van € 35 (incl. vergoeding voor de tellers) plus een km-vergoeding van € 0,19/km. Veel WBE's zien overigens af van deze vergoeding.

5. Doen de tellers van Sovon mee aan de telling?

Antwoord: Incidenteel. Ze zijn echter per definitie welkom. In de instructie aan de WBE staat dat ze zoveel mogelijk samen met vrijwillige vogeltellers moeten tellen.

6. Zijn de gegevens / resultaten van de zomertellingen beschikbaar?

Antwoord: Ja. Deze zijn in november/december 2015 reeds aan de PvdD (Bart Kuijter) aangeleverd (aangevuld in de door hem opgestelde tabel). Helaas heb ik het cijfer voor 2015 nog niet van de FBE ontvangen. Zodra ik dat binnen heb, zal ik u hierover informeren. De betreffende tabel heb ik als bijlage bijgesloten.

7. Zijn de gegevens van de Sovon-tellingen beschikbaar?

Antwoord: Het Sovon heeft de opdracht van de NEM (Netwerk Ecologische Monitoring) om de landelijke wintertellingen te coördineren. Ook medewerkers van de provincie Noord-Brabant leveren hiervoor telgegevens aan. Deze cijfers staan eveneens in de tabel.

8. De zomerperiode is gesteld van 15 februari tot 31 oktober. Wat is de onderbouwing hiervan?

Antwoord: Dit komt voort uit het landelijk akkoord. De vroege aanvang is gebaseerd op de start van de grasgroei. Vandaar het verschil tussen Zuid-Nederland (15 februari) en Noord-Nederland (1 maart). De verlenging tot 1 november heeft te maken met het feit dat er geen vergoeding meer wordt uitgekeerd voor schade in grasland in oktober en het feit dat de grote aantallen trekganzen pas na oktober arriveren.

9. Er is in het advies een aantal gesteld van 10 kolganzen per jachtaktehouder per dag: als iemand gastjagers uitnodigt, mag dan elke jager 10 kolganzen schieten?

Antwoord: Ja, mits voldaan wordt aan de voorwaarden van de ontheffing. Dit zijn o.a. de volgende:

- er mogen per bestrijdingsactie slechts 2 ganzen gedood worden
- per bestrijdingsactie mogen per 3 ha maximaal 3 jagers in het veld zijn. Voor elke 3 ha hierboven, mag 1 jager extra worden ingezet.

10. Wat wordt verstaan onder "koppelreductie" (dit is in het advies ook toegestaan in Natura2000-gebieden en andere natuurgebieden).

Antwoord: Koppelreductie is het afschieten van koppelvormende ganzen die zich in tweetallen ophouden nabij (potentieel) broedgebied. Ze maken geen deel uit van een groep en houden afstand tot andere ganzen.

04-03-2016

Technische vragen PvdD betreffende het Brabantse Ganzenbeleid
Vraag en antwoord volgt hier onder:

1. Wie voeren de tellingen van ganzen uit en wat zijn de kosten daarvoor?

Antwoord: De zomertelling vindt plaats op de derde zaterdag van juli en wordt uitgevoerd door de Wildbeheereenheden. De Faunabeheereenheid Noord-Brabant (FBE) coördineert dit. De kosten voor 2013, 2014 en 2015 bedroegen respectievelijk € 2.454, € 2.176 en € 2.288.

De wintertellingen vinden maandelijks plaats in de periode september t/m maart (7 stuks) en worden uitgevoerd door medewerkers van de provincie Noord-Brabant in combinatie met de inzet van vrijwilligers. Op jaarbasis zijn hier ca. 41 mensdagen mee gemoeid (tellen, invoer en analyse) en een totale vrijwilligersvergoeding van ruim €2.000 per jaar (winter 2014-2015: € 2.340).

2. Wat zijn de laatste winter- en zomerstanden van de verschillende in Brabant aanwezige ganzensoorten?

Antwoord: Zomertellingen (opgave FBE maart 2016):

jaar	2013	2014	2015
Brandgans	2.464	1.511	3.268
Grauwe gans	30.728	23.721	30.593
Kolgans	195	277	174
Canadese gans	9.832	9.557	9.951
Nijlgans	5.114	4.036	4.499
Indische gans	165	143	150
Boerengans	1.741	1.325	967
Totaal	50.239	40.570	49.602

Wintertellingen:

	gemiddeld per wintermaand		
	2012-2013	2013-2014	2014-2015
Brandgans	7.370	5.054	5.381
Grauwe gans	22.184	17.342	19.653
Kolgans	22.845	19.590	21.564
<i>toendrarietgans</i>	<i>1.310</i>	<i>936</i>	<i>1.884</i>
<i>taigarietgans</i>	<i>15</i>	<i>36</i>	<i>0</i>
<i>rietgans spec</i>	<i>4.879</i>	<i>2.614</i>	<i>3.173</i>
Rietgans (totaal)	6.203	3.587	5.058
Canadese gans	2.774	2.545	2.500
Nijlgans	1.461	1.587	1.329
Kleine rietgans	1	0	0
Rotgans	158	45	251
Totaal	62.995	49.750	55.736

3. Welke incidenten waren er in 2011 - 2015 met ganzen in relatie tot openbare veiligheid (bijvoorbeeld aanrijdingen)? Wat voor schade betrof het?

Antwoord: Provincie breed komen aanrijdingen voor met ganzen. Dergelijke aanrijdingen doen zich vooral voor in het voorjaar tot en met de ruiperiode. Langs de snelwegen A4, A16, A27, A50 en de A59 liggen regelmatig kadavers van ganzen die bij aanrijdingen gedood zijn. Op 15 en 16 maart jl. werden botsingen met ganzen op de A15 (nabij Dodewaard) nog breed uitgemeten in het nieuws. Hierbij was alleen sprake van autoschade.

In februari 2013 is in Noord-Brabant de Stichting Afhandeling en Monitoring Fauna-aanrijdingen (SAMF) opgericht. Deze stichting registreert de aanrijdingen die op de openbare weg plaatsvinden met diersoorten waarvan meldingen binnenkomen bij de meldkamer van de politie. Deze vraag en de vragen 4 en 5 zijn aan de SAMF voorgelegd. Hierop is nog geen reactie terug ontvangen.

4. Hoe vaak zijn er in die periode problemen met ganzen rond snelwegen gemeld?

Antwoord: PM

5. Op welke locaties vonden deze problemen plaats?

Antwoord: PM

6. Er wordt door de Faunabeheereenheid gesteld dat ganzen problemen veroorzaken doordat de dieren in vennen poepen. Welke vennen betreft het en waar foerageren deze ganzen?

Antwoord: Deze stellingname maakt geen onderdeel uit van het advies. Een volledig beeld ontbreekt. In de PAS-gebiedsanalyses voor de Natura2000 gebieden de Campina, Kempenland West, Regte heide en Riels Laag blijkt dat door gebiedsexperts wordt voorgesteld om voor de Habitattypen zure vennen en zwakgebufferde vennen aantalsreductie van de populatie zomerganzen toe te passen. Dit als PAS-maatregel om de nutriëntenstatus van de vennen te verbeteren. Specifiek worden de Huisvennen op de Campina genoemd. Waar deze ganzen foerageren is onbekend.

Er wordt door de FBE gesteld dat uit de rapportages duidelijk is geworden dat afschot een remmend effect heeft gehad op de schadeontwikkeling.

Reactie: Deze stellingname maakt geen onderdeel uit van het advies, maar komt uit paragraaf 3.2.10 conclusies van de website:

<http://www.faubehereenheid.nl/noordbrabant/jacht%20beheer%20en%20schadebestrijding/Diersoorten/Vogels/Watervogels/Gans/Grauwe%20gans.doc/>
Vraag 7 is daarom voorgelegd aan en beantwoord door de FBE.

7. Kunt u ons voorzien van de bedoelde rapportage?

Antwoord: Verjaging heeft op perceelsniveau een remming van de schadeontwikkeling tot gevolg, omdat dieren actief geweerd worden van de percelen. Ganzen worden verspreid waardoor de schade over meerdere percelen verdeeld. Niet op alle percelen wordt vervolgens schade gemeld. Alle rapportages staan op de site van de FBE:

<http://www.faubehereenheid.nl/noordbrabant/jacht%20beheer%20en%20schadebestrijding/Evaluatie/Evaluatie%20beheerperiode%202010-2015.pdf>

8. Welke incidenten waren er in 2011 - 2015 met ganzen in relatie tot (volks)gezondheid (onder andere verslechtering van de kwaliteit van zwemwater)? Wat voor schade betrof het?

Antwoord: Deze vraag is voorgelegd aan de ODZOB (omgevingsdienst Zuidoost Brabant). Deze dienst draagt namens de provincie zorg voor het toezicht op de veiligheid van zwemwater. Ter beantwoording is bijgevoegde memo opgesteld.

9. Welke incidenten waren er over 2011 - 2015 met ganzen in relatie tot flora en fauna? Wat voor schade betrof het?

Antwoord: In onze beleidsnota Flora- en faunawet (gewogen belangen) wordt geen relatie gelegd tussen ganzen en schade aan flora en fauna. Ons zijn geen incidenten bekend. Wel is inmiddels gebleken dat de aanwezigheid van ganzen een negatief effect heeft op de habitattypen zure vennen en zwakgebufferde vennen. Zie ook het antwoord op vraag 6.

10. Welke bronnen worden er gebruikt waar uit blijkt dat exotische ganzensoorten ecologische schade aanrichten? Wat voor schade betreft het?

Antwoord: Onduidelijk is waar deze vraag naar refereert. In onze beleidsnota Flora- en faunawet (gewogen belangen) hebben wij over exoten de volgende tekst opgenomen:

Voor bepaalde exoten en onbeschermde diersoorten is een aanwijzing gewenst. Het merendeel van de exoten vormt geen probleem, maar in een aantal gevallen ontwikkelen de populaties van deze dieren zich explosief. Deze zogenaamde invasieve exoten*, zoals de nijlgans en de muntjak kunnen schadelijk zijn voor de natuur, omdat deze inheemse soorten kunnen wegconcurreren, opeten, infecteren of zich ermee vermengen en ecosystemen veranderen. Exoten vormen op deze manier wereldwijd een bedreiging voor de biodiversiteit. Dit wordt ook erkend in het Biodiversiteitsverdrag, de Convention on Biological Diversity (CBD). Verder kunnen invasieve exoten gezondheidsproblemen bij mensen en economische schade veroorzaken. In het biodiversiteitsverdrag en andere internationale verdragen staat dat landen de introductie van invasieve exoten moeten tegengaan of de gevolgen van introducties moeten beperken. Op basis hiervan is door GS op 15 mei 2012 besloten om jachtaktehouders aan te wijzen om de stand van de Nijlgans te beperken (aanwijzingsbesluit).

11. Welke incidenten waren er in over 2011 - 2015 met exoten als soort in relatie tot flora en fauna? Wat voor schade betrof het?

Antwoord: Incidenten met schade zijn ons niet bekend. Wel is bekend dat Nijlganzen zich erg agressief kunnen gedragen ten opzichte van (kuikens van) andere ganzen/watervogels.

Als gevolg van het toenemende aantal meldingen van aanrijdingen en luchtaanvaringen is de Faunabeheereenheid door Rijkswaterstaat en de Koninklijke Luchtmacht verzocht extra aandacht te geven aan het terugdringen van deze toename.

Reactie: Deze stellingname maakt geen onderdeel uit van het advies, maar komt van de website: <http://www.faunabeheereenheid.nl/noordbrabant/jacht%20beheer%20en%20schadebestrijding/Diersoorten/Vogels/Watervogels/Gans/Grauwe%20gans.doc/>

De vragen 12 t/m 15 zijn daarom voorgelegd aan en beantwoord door de FBE.

12. Op welke wijze hebben Rijkswaterstaat en de Koninklijke Luchtmacht verzocht extra aandacht te geven? Wanneer was dat? Kunt u de concrete verzoeken bijvoegen?

Antwoord: Rijkswaterstaat en de Koninklijke Luchtmacht zijn verantwoordelijk voor de veiligheid van resp. Rijkswegen en vliegvelden. Met Rijkswaterstaat heeft overleg plaats gevonden om te kijken hoe probleemlocaties kunnen worden aangepakt. Zie vraag 3.

De Koninklijke Luchtmacht rapporteert jaarlijks welke gevaren diersoorten en met name vogels kunnen veroorzaken voor de veiligheid van het vliegverkeer.

Ganzen in de nabijheid van vliegvelden kunnen voor grote problemen zorgen. Zie de problematiek rondom Schiphol.

De vraag refereert aan verzoeken uit 2006. Hieruit is de samenwerking met deze partijen gekomen.

13. Welke incidenten waren er in over 2011 - 2015 met ganzen in relatie tot luchtvaart? Wat voor schade betrof het?

Antwoord: In de evaluatie is terug te lezen dat in 2014 tot 60 vliegtuig aanvaringen hebben plaatsgevonden. Een gedeelte van deze aanvaringen betroffen ganzen.

<http://www.faanabeheereenheid.nl/noordbrabant/jacht%20beheer%20en%20schadebestrijding/Evaluatie/Evaluatie%20beheerperiode%202010-2015.pdf>

14. Hoe vaak zijn er problemen met ganzen rond vliegvelden gemeld?

Antwoord: Jaarlijks enkele tientallen incidenten. Voorkomen moet worden dat dit er meer worden. Zie problematiek Schiphol.

15. Vonden de problemen op de vliegvelden plaats of in de omgeving van de vliegvelden?

Antwoord: Registratie van de KLU heeft altijd betrekking op de situatie op en rond de vliegvelden.

16. Kunt u met een berekening laten zien hoe u aan de vastgestelde schadecijfers bent gekomen?

Antwoord: Ons is niet bekend welke vastgestelde schadecijfers u hier bedoelt.

17. Wat is de verklaring van de grote verschillen tussen de Faunafonds-uitkeringen voor gewassenschade door de jaren heen?

Antwoord: Deze vraag is voorgelegd aan het Faunafonds. Zij geven aan dat vele factoren van invloed zijn:

- o.a. de bereidwilligheid van agrariërs om de schade te melden (denk aan het invoeren van het behandelbedrag extra belemmering)
- weersinvloeden in de winter maar ook het voorjaar is belangrijk (herstelperiode)
- prijzen die betaald worden voor de gewassen/producten
- de druk van de schade veroorzakende diersoorten het ene jaar zijn er nu eenmaal meer overwinterende diersoorten dan het andere jaar.

18. Binnen welke termijn worden schadegevallen afgehandeld, gerekend vanaf de melding van de schade? Wordt elk schadegeval apart beoordeeld? Hoe wordt dat gedaan?

Antwoord: Deze vraag is voorgelegd aan het Faunafonds. Zij geven aan dat dit veel afhangt van wanneer de schade gemeld wordt en het soort gewas. Immers de schade wordt gevolgd tot net voor de oogst. De eerste snede gras wordt nu eenmaal eerder geoogst dan een perceel wintergraan. Dus in het ene geval kan dit enkele dagen/ weken zijn en in het andere geval enkele maanden of zelfs meer dan een half jaar. Elk dossier wordt apart beoordeeld en getoetst op de beleidsregels van het Faunafonds.

19. Wat is de range van schade uitkeringen uit het schadefonds m.b.t. ganzen? Welke uitschieters zijn er? Welke verklaring hoort daar bij?

Antwoord: Voor de periode 2011-2015 ziet de range er als volgt uit:

Range schade uitkering	Aantal uitkeringen	Gemiddeld bedrag	Som totaal uitkering
0 – 100 euro	63	53	3.313
100 – 1000 euro	262	366	95.872
1000 – 5000 euro	99	2.009	198.875
5000 – 10.000 euro	12	7.078	84.940
10.000 – 15.000 euro	5	12.040	60.198

De uitgekeerde schadebedragen variëren van € 7 tot € 14.628. De hoogte van de uitkering hangt af van de getaxeerde schade die afhankelijk is van het type gewas en de omvang.

20. Zijn er percelen waarvoor vaker dan éénmaal schade-uitkeringen worden uitgekeerd? Welke verklaring hoort daar bij?

Antwoord: Ook deze vraag is voorgelegd aan het Faunafonds; voor grasland zou het zo kunnen zijn dat er tweemaal een schade uitkering wordt gedaan. Namelijk de eerste snede is een oogstmoment en de zogenoemde zomersnedes zijn oogstmomenten. In een gebied waar jaarrond ganzen zitten kan een agrariër dus zijn schade aan zijn gewassen dus tweemaal melden.

21. Wat zijn de laatst getelde aantallen ganzen in Brabant volgens de Faunabeheereenheid?

Antwoord: Zie hiervoor het antwoord op vraag 2.

22. Zijn deze aantallen ganzen toegenomen, afgenomen of gelijk gebleven ten opzichte van voorgaande jaren? (2013 en 2014)

Antwoord: Zie hiervoor het antwoord op vraag 2.

Het originele ganzenakkoord van de G8, later G7, is gesneuveld vanwege de zeer verschillende visies van diverse partijen.

23. In welke opzichten wijkt het huidige advies van de Faunabeheereenheid af van het originele ganzenakkoord?

Antwoord: Het advies van de FBE is gebaseerd op het originele ganzenakkoord en de provinciale afspraken die hierover in IPO-verband zijn gemaakt na het sneuvelen ervan. Het originele ganzenakkoord gaat uit van het schadeniveau, waarbij per provincie afspraken moeten worden gemaakt over de aantallen ganzen. In het

advies doet de FBE een voorstel voor de na te streven aantallen. Een ander verschil is de schadevergoeding binnen rust- en foerageergebieden. Het originele ganzenakkoord spreekt van uitbetaling van 130 % van de schade onder voorwaarde dat er EU-cofinanciering (POP3 programma) beschikbaar komt. Conform de provinciale afspraken wordt nu in het advies voorgesteld om 100 % van de schade te vergoeden plus een additionele vergoeding van € 50 per schadehectare.

24. Op welke datum loopt het huidige beheersplan voor de ganzen af?

Antwoord: Het huidige ganzenbeleid is opgenomen in de beleidsnota Flora- en faunawet (Gewogen belangen) en uitgewerkt in het Faunabeheerplan 2011-2016. Dit Faunabeheerplan loopt tot 23 mei 2016. Bij besluit van 15 maart 2016 hebben wij besloten de goedkeuring van dit Faunabeheerplan te verlengen tot 1 juli 2017.

25. Welke vorm krijgt het provinciale ganzenbeleid nu (verordening, beheerplan)?

Antwoord: GS hebben in hoofdlijnen ingestemd met het advies van de Faunabeheereenheid (FBE) met betrekking tot het ganzenbeleid Noord-Brabant. De FBE is gevraagd het Faunabeheerplan op het onderdeel ganzen uit te werken conform het advies met in acht name van de reactie van de Dierenbescherming. Deze uitwerking zal de FBE ter goedkeuring voorleggen aan GS. Deze goedkeuring, tezamen met de aanwijzing van nieuwe rust- en foerageergebieden en een statenvoorstel m.b.t. de wijziging van de Verordening vrijstelling ex artikel 65 Flora- en faunawet Noord-Brabant vormen het provinciaal ganzenbeleid.